

Verksamhetsberättelse 2024

Allmänt

2024 kan summeras med att förutsättningarna för besöksnäringen har stabiliserats. Trots läget ute i världen, och så även i Sverige. Vi kan konstatera att det är en bransch i förändring med stora utmaningar att navigera i, vilket i sig skapar oro och rädslor. Konsekvenserna av detta leder till ökad konservatism och en ovilja till förändring, samtidigt som förändringsprocesserna blir alltmer framträdande.

Efterfrågan på natur- och kulturturism fortsätter att öka, såväl globalt som i Sverige. Detta är positivt och ställer krav på en ökad kvalitetssäkring för naturen, lokalsamhället och ekonomin. Aldrig har det varit så viktigt att säkerställa alla tre perspektiven av hållbarhet som nu. Naturturismföretagen som branschorganisation är mer relevant än någonsin. Både svenskar och utländska besökare vill i allt högre grad uppleva den svenska naturen och kulturen.

Att 9 av 10 utländska besökare vill uppleva naturen under sin Sverigesemester (och detsamma gäller för oss som bor i Sverige) innebär att de flesta företag i besöksnäringen i Sverige mer eller mindre berörs av "naturen som reseanledning". (källa Visit Sweden) Detta är intressant och positivt för oss som branschorganisation, och för alla våra medlemsföretag som på olika sätt tar med sig gästerna ut i naturen. Det är också intressant för våra partners, som på olika sätt medverkar att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling.

Utmaningarna för oss som branschorganisation är att få fler företagare och organisationer att förstå varför de ska ta klivet att bli medlemmar och partners till oss. Föreningen har fortsatt att utvecklas kraftigt i positiv riktning. Utvecklingen har framför allt skett vad gäller kunskap och fakta kring naturturism, kommunikation, medlemserbjudande och vad gäller partnerskapssamarbeten. I grund och botten handlar det om kvalitetssäkring, och kvalitet kräver kompetens. Besöksnäringen bygger på samverkan och relationer. Den är komplex, vilket också gör att det behövs många olika kompetenser i samverkan.

2024 har präglats av arbete och insatser genom projekt NAV* (slutrapporteras 25-03-31). Syftet med projektet har varit att Naturturismföretagen ska ha kommit närmare en stabil egen drift. Att partners och medlemmar aktivt använder de nya kompetensmodulerna, att fler företagare ansluter sig till märkningssystemet Nature's Best och att föreningen i större utsträckning är en självklar part i alla frågor som rör hållbar turism i svensk natur. Sammantaget ska Naturturismföretagen vara en naturlig partner i alla frågor som rör hållbar turism i svensk natur och har ett kontaktnät som borgar för hög relevans, tillförlitlighet och professionalism.

Målsättningen i NAV har alltså varit att bygga upp en starkare organisation så att vi ska kunna stå stadigare på egna ben. Organisationen och systemen vi har idag är slimmade på ett bra och kostnadseffektivt sätt, men intäktssidan släpar dessvärre efter. Vi behöver helt enkelt mer tid på oss för att få fler medlemmar och partners, med det vi byggt upp i NAV.

Som del av NAV har vi också arbetat med uppdatering av Turism på annans mark och riktlinjer för utomhusmatlagning.

**NAV = Naturturismföretagen som nationellt nav för hållbar turism i svensk natur*

Styrelsen

Under 2024 hade styrelsen åtta styrelsemöten, alla digitalt. I maj genomfördes ett digitalt strategidygn med fokus på framtiden och mer långsiktiga frågor.

En av styrelsens viktigaste uppgifter 2024 var att rekrytera en generalsekreterare samt att skapa möjligheter till mer långsiktig och stabil finansiering. Detta är något styrelsen jobbat intensivt och fokuserat med. Utöver detta har styrelsen följt föreningens verksamhet, både löpande och de i projekt samt haft strategiska diskussioner om sakfrågor i påverkansarbetet.

Arbetet med att ta fram ett principprogram är färdigt och förslaget presenteras på årsmötet 2025.

Den valda styrelsen 2024 består av:

Linda Vismer, ordförande, Strängnäs
IngMarie Junler, vice ordförande, Torsby
Daniel Skog, sekreterare, Stockholm
Johan Delfalk, kassör, Ystad
Anna-Lena Wallin, ledamot, Järvsö
Per Jobs, ledamot, Visby
Jessica Sannö, ledamot, Tiveden
Helena Andersson, ledamot, Idre
Annika Rydman, ledamot, Granö
Carl-Johan Ingeström, Grangärde

Personal & organisation

Bemanningen i föreningen har under året varit cirka 3,5 tjänster. Större delen av dessa har finansierats av medel från Jordbruksverket genom NAV. Det är av stor vikt att den egna finansieringen stärks för att kunna hålla kvar kompetens och fortsätta den positiva utvecklingen.

Camilla Jönsson slutade sin anställning som generalsekreterare i september. Johan Engström tog samtidigt över rollen på 75%. Linda Vismer har sedan årsmötet 2023 varit ordförande vilket förtydligat rollerna i föreningens ledning. Camilla Jönsson har drivit arbetet med Nature's Best under året.

Ekonomi

Årets bokslut visar på ett positivt resultat. Resultatet visar på + 458 993 kr.

Den stora skillnaden jämfört med 2023 är minskade kostnader. Personalkostnaderna har minskat med närmare 500 000 kr. Även externa kostnader har minskat samtidigt som intäkterna ökat.

Under 2024 har leverans av projektmålen i NAV varit prioriterade då också personalresurserna helt eller delvis varit knutna till projektet.

Medlemmar och partners

Vid årsskiftet hade föreningen 245 st medlemmar. 45 större, 170 mindre, 21 stöd och 23 partners.

Vi har inte lyckats att nå målen, pga. hård belastning i projekten. Antalet medlemmar och partners är relativt konstant, i jämförelse med föregående år. Skillnaden i intäkter beror på de ökade serviceavgifterna.

Under slutet av 2024 fastställde vi och kommuniserade de nya serviceavgifterna för medlemmar. Informationen mottagits initialt väl utan större synpunkter.

Medlemskategorierna för företagsmedlemmar, med omsättning över 2 mkr/år har diversifierats (började gälla årsskiftet 24/25). I samband med översynen tydliggjordes också medlemserbjudandet för alla kategorier och serviceavgiften höjdes. Skälen är att avgiften legat på samma nivå under många och inte varit anpassad efter föreningens utveckling och inte heller efter vad föreningen erbjuder medlemsföretagen.

Vid årsskiftet 23/24 infördes en kollektiv företagsförsäkring i medlemskapet för företag under 2 mkr i omsättning. Främsta skälet var att många mindre företag saknar försäkring och att det är en viktig del i kvalitetssäkring och även professionaliseringen av branschen.

Forum för naturturism

Den 9:e upplagan av Forum för Naturturism genomfördes i november på Orsa Grönklitt, Dalarna. Temat var "Ledturism och guidade turer på och utanför lederna". Destinationsvärd var Visit Dalarna och arrangemanget möjliggjordes genom samverkan med Visit dalarna, som stod för stora delar av kostnaderna, samt bidrog med personella resurser. Forum var i år helt fysiskt, då mötet mellan människor är en av de viktigaste anledningarna till vi arrangerar det.

Själva Forum, som är "från lunch till lunch" kompletterades till en naturturismvecka. Ett antal frivilliga tillval togs fram för att erbjuda relevanta utbildningar/certifikat, extra möjlighet till nätverkande och lärande i samband med forumet. Tillvalen bestod av Nols, Certifierad naturguide, Insteget, utomhusmiddag, studieresa leder, visningsresa Visit Dalarna och ett mötestorg med möjlighet att boka möten.

Närmare 100 personer deltog på Forum. Av dem var fler än hälften företag och drygt en fjärdedel var representanter från visitororganisationer, destinationsbolag och kommuner. På plats fanns också representanter från skolor som bedriver naturturismutbildningar samt andra organisationer med engagemang inom naturturism.

Utvärderingen visar på att innehåll och upplägg generellt var mycket tillfredsställande. Minus var den lokala logistiken mellan boende och konferenslokal, samt att en önskan om att maten under speciellt lunchen borde hållit högre klass.

Utmaningar för framtida Forum är att lyckas med konceptet, se över affärsmodellen, så att föreningen klarar av att genomföra konferensen med i minsta fall en kostnadstäckning. Vitala delar är val av plats, antal deltagare och samarbetspartners. Därutöver krävs som alltid ett attraktivt innehåll och upplägg så klart.

Konsultation

Konsultation och försäljning av kompetens till externa parter är en viktig pusselbit för föreningen. Under 2024 har det varit en relativt svag utveckling på grund av det stora fokus som krävts av projektet NAV. Innehållet i projektet är dock grundläggande för att återigen kunna växla upp arbetet med försäljning av kompetens till en ny nivå, som kan spela en större roll för föreningen, på något längre sikt.

Den tunga projektbelastningen har också sammanfallit med det faktum att regioner och destinationer har haft mindre medel att röra sig med. De nya EU-stöden och en minskad statlig nationell finansiering har reducerat möjligheterna för att köpa konsultation av oss.

Påverkansarbete

Också under 2024 har vi efter bästa förmåga fortsatt att göra vår röst hörd. Vi har fortsatt sett en positiv utveckling av påverkansarbetet, möts av allt fler öppnade dörrar och blir oftare inbjudna till att uttrycka våra åsikter i olika frågor.

Att vi i fler och fler sammanhang blir en remissinstans är i sig positivt. Detta är ett tecken på att vi tar mer och mer plats och ökad kännedom om att vi existerar och har uppdrag och kompetens.

Utveckling av relationerna med myndigheter samt lokala-, regionala- och nationella visitororganisationer har fortsatt under året. Vi har också bjudit in oss på möten i Regeringskansliet för samtal med flera departement.

Vi har under 2024 påbörjat en dialog om en eventuell utredning (våren 2025) av den nationella strategin för naturturism som vi tillsammans med Svensk turism, Visita och Tillväxtverket presenterade 2018.

Arbetet med principprogrammet har genomförts under året och beslutas på årsmötet. Principprogrammet har arbetats fram i nära dialog med medlemmar och partners. Det

genomfördes tre digitala dialogmöten, en workshop under Forum för Naturturism och slutligen en remissrunda inför det färdiga förslaget till årsmötet 2025

Under 2024 har föreningens skogliga påverkansarbete fortsatt genom att Jessica Sannö som är NTF skogstalesperson deltagit i en rad sammanhang. Bland annat i Skogsstyrelsens nationella sektors råd, nationella skogsprogrammets programråd, många olika diskussioner/dialog med akademien (Handelshögskolan, Linnéuniversitetet, SLU etc.) politiker (lokal-, regional-, nationell- och EU-nivå), tankesmedjor och i nätverk som t ex WWFs förtroenderåd.

Följande skrivelser har publicerats:

- I samband med den internationella GSTC konferensen i Stockholm gjorde vi en debattartikel
- Vi har också tillsammans med ICE BUG AB medverkat till en skrivelse om skogens värde
- Artikel om konsekvenserna av svinpesten

Vi har inkommit med remissvar gällande:

- Regeringens förslag till ändrat strandskydd
- Regleringsförslaget om jakt och fiske i renbetesland
- Europeiska kommissionens förslag till ändringsdirektiv om paketresor och sammanlänkade researrangemang

Kommunikation

Vi har fortsatt att utveckla vår kommunikation mot medlemmar, partners och allmänhet genom ett tätare flöde av nyhetsbrev. Detta har kompletterats med en mer strategiskt grundad närvaro i sociala medier och webb, med aktuella inlägg på hemsida och sociala medier. Dessutom har vi spridit information att vårt arbete till nationell, lokal och branschmedia för ökad synlighet. Samarbetet med Turismnytt har förnyats under året, för ökad synlighet i besöksnäringen.

För att stödja medlemmar som arbetar internationellt har vi på hemsidan tagit fram informationssidor på engelska om föreningen och om Nature's Best ur ett företagarperspektiv. Ett annat skäl till framtagandet av sidorna är också att förenkla och synliggöra för föreningens kontakter internationellt. Det har också skapats en digital medlemsdekal på engelska för de medlemmar som vill visa upp sitt medlemskap internationellt.

Inför Grand Travel Award 2024 arbetade vi tillsammans med samarbetspartner Travel News för att lyfta Ekoturismpriset med ny strategi/arbetsprocess kring nomineringar och ökad synlighet. Detta gjordes inte minst genom framtagande av en gemensam digital dekal för vinnaren att använda i sin kommunikation/marknadsföring.

Strategiska partnerskap

Certifierad naturguide har under året fortsatt "tillhöra" Naturturismens yrkesnämnd.

Naturturismföretagen etablerade 2023 en provisionsbaserad ekonomisk modell, för att få kostnadstäckning för driften/administrationen.

Projekt

De enskilda händelser som i störst grad påverkat föreningens verksamhet under året är projekten, och då primärt NAV, som fortsatt rulla under hela året. Det har, på gott och ont, gjort att vårt projektfokus varit fortsatt mycket stort. De projekt vi hanterat under året har varit:

- **Naturturismföretagen som nationellt nav för hållbar turism i svensk natur (NAV).**
Projektet vars ansökan länge låg hos Jordbruksverket beviljades stöd i mitten av maj 2022 och pågår till 31 mars 2025 med en projektbudget på totalt 7 527 939 kronor. Projektet utökades med i storleksordning 2,5 miljoner under våren 2023 (inkluderat i totalen). Syftet med projektet är att genom en rad olika insatser stärka föreningens roll som nationellt nav i utvecklingen av svensk naturturism.
- **Förstudie Växtkraft svensk Naturturism.** Förstudien syftar till att grundlägga ett större ESF-finansierat projekt i Östra Mellansverige där mycket av det som skapats i föreningen de senaste åren kan testas och finjusteras utifrån branschens behov. Projektet beviljades innan årsskiftet 2023/2024 och löpte under februari-maj 2024.
- **Långsiktig finansiering.** Vi har också inkommit med två stora projektansökningar under sommar/höst -24. Där båda dessvärre fick avslag vilket får konsekvenser för 2025 (se verksamhetsplan 2025).

Sammantaget har de projekt vi startat upp, drivit, avslutat och skrivit tagit mycket av föreningens fokus under året. Det har på kort sikt inneburit ett tapp på vissa av våra ordinarie fokusområden, men ger oss chansen att utveckla verksamheten på ett sätt som vi annars inte hade haft möjlighet till. På längre sikt kommer detta arbete förhoppningsvis vara mycket betydelsefullt.

Nature's Best

Huvudfokus under 2024 har varit att hinna möta och uppdatera alla de märkta företagen i den nya versionen av märkningen. Vi har vid årsskiftet en handfull företag kvar att möta och ett drygt 10-tal att slutligt få in i de tekniska systemen. Dialogerna har varit mycket positiva och konstruktiva.

Under 2024 har också sex företag klivit in i märkningen medan två har klivit av, de senare oftast på grund av omställningar och förändringar i respektive företag.

Under andra halvan av året har vi föreningen haft flertalet dialoger med GSTC om de förändringar, sannolikt grundade på det nya batteriet av EU-förordningar, som de med kort framförhållning aviserade och iscensatte. Natures Best är sedan årsskiftet 2024/2025 inte längre erkänd av GSTC.

Detta påverkar som vi ser det i dagsläget i stort varken märkningen eller företagen. Dock behöver vi framöver avsätta tid och resurser för att följa hur implementeringen av EU-direktivet Green claim act påverkar branschen och ta vara på möjligheter för våra företag i detta. Vi har informerat Tillväxtverket och vi har valt att bevaka frågan, men i nuläget inte ta aktion.

Under 2024 inleddes också arbetet med att införa ett årshjul för de märkta företagen, dels för att öka företagsnyttan, dels också för att eventuellt förbereda för nästa tänkbara steg, som skulle kunna vara en tredjepartscertifiering.

Pusselbitarna är nu i stort på plats vad gäller det nya innehållet och kompletterande verktygen. Vi ser fram emot att kunna lotsa allt fler företag in i verktyget framöver och på så sätt skapa en positiv grund för svensk ekoturism och svensk besöksnäring i stort.